

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଉପନିଷଦ

(ଉପନିଷତ୍)

Upanishad / उपनिषत्

୧୦୮ ଉପନିଷଦ (ଭାଗ – ୩)

108 Upanishad (Vol – 3)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଉପଦେଷ୍ଟା

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ମିଶ୍ର

ସଂପାଦକ, ହିନ୍ଦୁ ମହାସଭା, ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା

ବେଦ ଉପନିଷଦ

ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ 'ବେଦ ଯୁଗ'ର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ 'ଷଦ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଅଛି, ଷଦ ଅର୍ଥାତ 'ବସିବା', ଏଥିରେ ପୂର୍ବରେ 'ଉପ' ଓ 'ନି' କୁ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ 'ଉପ' ର ଅର୍ଥ ପାଖରେ , 'ନି' ର ଅର୍ଥ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ତେଣୁ ଉପ-ନି-ଷଦ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସିବା, ଅର୍ଥାତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ବେଦର ଶେଷ ଭାଗ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା । ଉପନିଷଦକୁ ବେଦର ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତର ବା ଅଂଶ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେହେତୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ବେଦର ଅନ୍ତ ଆଡ଼କୁ ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ 'ବେଦାନ୍ତ' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅଧିକାଂଶ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ 'ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା' ଓ 'ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଏହାକୁ ଅନେକ ଗବେଷକ ବା ପଣ୍ଡିତ ବା ଜ୍ଞାନୀମାନେ ଅନେକ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥା – 'ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହାକୁ 'ଆତ୍ମ ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା' କହିଛନ୍ତି, 'ମାକ୍ଷ ମୁଲ୍ଲେର୍' ଓ 'ପାଉଲ୍ ଦେଉସାନ୍' ଏହାକୁ 'ଗୁପ୍ତ ଶିକ୍ଷା', ଓ 'ପାଟ୍ରିକ୍ ଓଲିଭେଲ୍ଲେ' 'ଲୁକ୍କାୟିତ ଅର୍ଥ', ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଠିକ ରହୁଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଉପନିଷଦ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳୁଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କୁ "ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା" କୁହାଯାଏ ।

ଇତିହାସକାର ଓ ଗବେଷକ ମାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ ବେଦରେ ସମୁଦାୟ ୧୦୮ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି । ଏହିସବୁ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦ ଅଧୀନରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅନୁସାରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଭକ୍ତିକରଣର ପଦ୍ଧତି ଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଦର ମୁଖ୍ୟ, ସାମାନ୍ୟ, ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ, ଶୈବ, ଓ ଯୋଗ ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । (ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତକରଣ ପାଇ ପାରିବେ)

ଏସବୁ ଉପନିଷଦ ଭିତରୁ ଦଶୋପନିଷଦ, ଅର୍ଥାତ ୧୦ଟି ଉପନିଷଦକୁ 'ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ' ଭାବରେ ମାନନ୍ତି, ଏଥିରେ, ପରେ ଆଉ ୩ଟି ଉପନିଷଦ ଯୋଗ କରାଯାଇ ଏହାକୁ ୧୩ଟି କରିଦିଆଗଲା । ତେଣୁ ୧୩ଟି ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ - (ଦଶୋପନିଷଦ) - ଈଶ, କେନ, କଠ, ପ୍ରଶ୍ନ, ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଐତରେୟ, ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ ଓ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, (ଅତିରିକ୍ତ) - କୌଷୀତକି, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଓ ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ।

ବେଦ - ଉପନିଷଦ ସଂଗଠନ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ନ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଉକ୍ ବେଦ	୧୦	ଐତରେୟ, କୌଷୀତକି	ଆତ୍ମବୋଧ, ମୁକ୍ତଲ	ନିର୍ବାଣ	ତ୍ରିପୁରା, ସୌଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ବହୁତ,	-	ଅକ୍ଷମାଳିକା	ନାଦବିନ୍ଦୁ
ସାମବେଦ	୧୨	ଛାନ୍ଦୋଗ୍ୟ, କେନ	ବକ୍ରସୂତୀ, ମହା, ସାବିତ୍ରୀ,	ଆରୁଣେୟ, ମୈତ୍ରେୟ, ସଂନ୍ୟାସ, କୁଷ୍ଠିକା	-	ବାସୁଦେବ, ଅବ୍ୟକ୍ତ	ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଜୀବା ଲ, ଜବାଳି	ୟୋଗରୂପାମଣି, ଦର୍ଶନ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	୩୨	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ,	ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍ୱୟ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି	ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି	ସରସ୍ୱତୀ ରହସ୍ୟ	ନାରାୟଣ, କଳି ସତ୍ତରଣ	କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ	ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ୟୋଗତତ୍ତ୍ୱ, ୟୋଗଶିଖା, ୟୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	୧୮	ଇଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ମୁକ୍ତିକା	ଜୀବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ୟାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାବ୍- ୟାୟନୀୟ,	-	ତାରସାର	-	ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଳ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ବେଦ	ସଂଖ୍ୟା	ମୁଖ୍ୟ	ସାମାନ୍ୟ	ସନ୍ଧ୍ୟାସ	ଶାକ୍ତ	ବୈଷ୍ଣବ	ଶୈବ	ଯୋଗ
ଅଥର୍ବ ବେଦ	୩୨	ମୁଣ୍ଡକ, ମାଣ୍ଡୁକ୍ୟ, ପ୍ରଶ୍ନ,	ଆତ୍ମା, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରାଣାଗ୍ନିହୋତ୍ର	ଆଶ୍ୱମେଧ, ନାରଦପରିବ୍ରାଜକ, ପରମହଂସ, ପରମହଂସ ପରିବ୍ରଜକ, ପରଂବ୍ରହ୍ମ,	ସୀତା, ଦେବୀ, ତ୍ରିପୁରାତାପିନୀ, ଭାବନ	ନୃସିଂହ ତାପନୀୟ, ମହାନାରାୟଣ, ରାମ ରହସ୍ୟ, ରାମ ତାପନୀୟ, ଗୋପାଳ- ତାପନୀ, କୃଷ୍ଣ, ହୃୟଗ୍ରୀବ, ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ, ଗରୁଡ଼	ଅଥର୍ବସିରସ, ଅଥର୍ବଶିଖା, ବୃହଜ୍ଜାବାଳ, ଶରଭ, ଭୃଗୁଜାବାଳ, ଗଣପତ୍ୟର୍ଥବ ଶୀର୍ଷ	ଶାନ୍ତିଲ୍ୟ, ପଶୁପତିବ୍ରହ୍ମ, ମହାବାକ୍ୟ
ସମୁଦାୟ	୧୦୮	୧୩	୨୧	୧୯	୮	୧୪	୧୩	୨୦

ପ୍ରୀୟ ପାଠକ,

ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଉପନିଷଦ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ତର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ତୃଟିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଏହା କେବଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରଣ ଅଟେ । ଏହି ଉପନିଷଦ ସଂସ୍କରଣରେ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ "ଇଶାଦି ବିଂଶୋତ୍ତରଶତୋପନିଷଦଃ" ପୁସ୍ତକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ ସମସ୍ତ ସାବଧାନ, ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ଓଡ଼ିଆରେ ରୂପାନ୍ତର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଭୁଲ୍ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇପାରେ, ଯଦି କିଛି ତୃଟି ରହିଯାଇଥାଏ, ତାହା ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଆଶାକରୁଛି, ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ଜ୍ଞାନଲିପ୍ତ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ, ତଥା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୧୦.୦୯.୨୦୨୧

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

ସଂସାରଫଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

ସନ୍ନ୍ୟାସ ଉପନିଷଦ

(Sannyasa Upanishad)

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ସଂନ୍ୟାସ ଭଫନିଷଦ୍

(Sannyasopanishat / Sannyasa Upanishad)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦକ

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ ଅରୁଣ କୁମାର ପରିଡ଼ା

ସଂସ୍କାରଦଳ, ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ,

କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଓଡ଼ିଶା

arunhkd12@gmail.com

ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷତ୍ / ସଂନ୍ୟାସ ଉପନିଷଦ

॥ ଅଥ ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷତ୍ ॥

ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷଦ୍ବେଦ୍ୟଂ ସଂନ୍ୟାସିପଟଳାଶ୍ରୟମ୍ ।

ସତ୍ତ୍ୱାସାମାନ୍ୟବିଭବଂ ସୁମାତ୍ରମିତି ଭାବୟେ ॥

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଙ୍ଗାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ଯ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଣମସ୍ତୁନିରାକରଣଂ ମେସୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ଯ ଉପନିଷସୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତ ତେ ମୟି ସନ୍ତ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ହରିଃ ଓଁ ଅଥାତଃ ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷଦଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାସ୍ୟାମଃ ।
ଘ୍ନୋଽନୁକ୍ରମେଣ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି ସ ସଂନ୍ୟସ୍ତୋ ଭବତି ।
କୋଽୟଂ ସଂନ୍ୟାସ ଉଚ୍ୟତେ କଥଂ ବା ସଂନ୍ୟସ୍ତୋ ଭବତି ।
ୟ ଆତ୍ମାନଂ କ୍ରିୟାଭିର୍ଗୁପ୍ତଂ କରୋତି ମାତରଂ ପିତରଂ ଭାୟାଂ ପୁତ୍ରାନ୍ନନ୍ଦନନ୍ମୋଦୟିତ୍ୱା
ୟେ ଚାସ୍ୟର୍ତ୍ତ୍ୱିଜସ୍ତ୍ରାନ୍ସର୍ବାଂଶ୍ଚ ପୂର୍ବବତ୍-ପ୍ରାଣିତ୍ୱା ବୈଶ୍ଵାନରେଷ୍ଟିଂ ନିର୍ବପେସ୍ତର୍ବସ୍ତୁ
ଦଦ୍ୟାଦ୍ୟଜମାନସ୍ୟ ଗା ଋତ୍ୱିଜଃ ସର୍ବେଃ ପାତ୍ରେଃ ସମାରୋପ୍ୟ ଯଦାହବନୀୟେ
ଗାର୍ହପତ୍ୟେ ବାଽନ୍ନହାର୍ଯ୍ୟପଚନେ ସଭ୍ୟାବସଥ୍ୟୟୋଶ୍ଚ
ପ୍ରାଣାପାନବ୍ୟାନୋଦାନସମାନାନ୍ସର୍ବାନ୍ସର୍ବେଷୁ ସମାରୋପୟେତ୍ ।
ସଶିଖାନ୍-କେଶାନୁସୃଜ୍ୟ ଯଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ପୁତ୍ରଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ତ୍ୱଂ ଯଜ୍ଞସ୍ତୁଂ ସର୍ବମିତ୍ୟନୁମନ୍ତୟେତ୍ ।
ୟଦ୍ୟପୁତ୍ରୋ ଭବତ୍ୟାତ୍ମାନମେବେମଂ ଧ୍ୟାତ୍ୱାଽନବେକ୍ଷମାଣଃ ପ୍ରାଚୀମୁଦୀତିଂ ବା ଦିଶଂ ପ୍ରବ୍ରଜେଜ୍ଜ ।

ତ୍ରିଷ୍ଟୁ ବର୍ଣ୍ଣେଷୁ ଭିକ୍ଷାଚର୍ଯ୍ୟଂ ଚରେତ୍ । ପାଣିପାତ୍ରେଶାଶନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ ।
ଔଷଧବଦଶନମାଚରେତ୍ । ଔଷଧବଦଶନଂ ପ୍ରାଶ୍ନୀୟାତ୍ ।
ୟଥାଲୀଭମଶ୍ନୀୟାତ୍-ପ୍ରାଶସଂଧାରଣାର୍ଥଂ ଯଥା ମେଦୋବୃଦ୍ଧିର୍ନ ଜାୟତେ ।
କୃଶୋ ଭୂତ୍ବା ଗ୍ରାମ ଏକରାତ୍ରଂ ନଗରେ ପଞ୍ଚିରାତ୍ରଂ ଚତୁରୋ ମାସାନ୍ଧାର୍ଷିକାନ୍-ଗ୍ରାମେ
ବା ନଗରେ ବାପି ବସେତ୍ ।
ପକ୍ଷା ବୈ ମାସୋ ଇତି ଦ୍ଵୌ ମାସୌ ବା ବସେତ୍ ।
ବିଶିର୍ଣ୍ଣବସ୍ତ୍ରଂ ବଲ୍ଲଲଂ ବା ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାନ୍ନାନ୍ୟତ୍-ପ୍ରତିଗୃହ୍ଣୀୟାଦ୍ୟଦ୍ୟଶକ୍ତୋ
ଭବତି କ୍ଳେଶତସ୍ତପ୍ୟତେ ତପ ଇତି ।
ୟୋ ବା ଏବଂ କ୍ରମେଣ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି ଯୋ ବା ଏବଂ ପଶ୍ୟତି କିମସ୍ୟ
ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ କାର୍ଯ୍ୟ ଶିଖା କଥଂ ବାଃସ୍ୟୋପସ୍ଫର୍ଶନମିତି ।
ତଂ ହୋବାଚେଦମେବାସ୍ୟ ତଦ୍ୟଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଯଦାତ୍ତୁଧ୍ୟାନଂ ବିଦ୍ୟା ଶିଖା
ନୀରୈଃ ସର୍ବତ୍ରାବସ୍ଥିତୈଃ କାର୍ଯ୍ୟଂ ନିର୍ବର୍ତ୍ତୟନ୍ନୁଦରପାତ୍ରେଶ ଜଲତୀରେ ନିକେତନମ୍ ।
ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୋ ବଦନ୍ତ୍ୟସ୍ତମିତ ଆଦିତ୍ୟେ କଥଂ ବାଃସ୍ୟୋପସ୍ଫର୍ଶନମିତି ।
ତାନ୍-ହୋବାଚ ଯଥାଃହନି ତଥା ରାତ୍ରୌ ନାସ୍ୟ ନକ୍ତଂ ନ ଦିବା ତଦପ୍ୟେତଦୃଷିଶୋକ୍ତମ୍ ।
ସଂକୃଦ୍ଧିବା ହୈବାସ୍ତୈ ଭବତି ଯୁ ଏବଂ ବିଦ୍ଵାନେତେନାତ୍ମାନଂ ସଂଧତ୍ଵେ ॥ ୧ ॥

॥ ଇତି ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷାସ୍ତୁ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

॥ ଦ୍ଵିତୀୟୋଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଓଁ ଚତ୍ଵାରିଂଶସ୍ରଂସ୍କାରସଂପନ୍ନଃ ସର୍ବତୋ ବିରକ୍ତଶ୍ଚିତ୍ତଶୁଦ୍ଧିମେତ୍ୟାଶାସୁୟେଷ୍ୟାହଂକାରଂ
ଦତ୍ତ୍ଵା ସାଧନଚତୁଷ୍ଟୟସଂପନ୍ନ ଏବ ସଂନ୍ୟସ୍ତୁମର୍ହତି ।
ସଂନ୍ୟାସେ ନିଶ୍ଚୟଂ କୃତ୍ଵା ପୁନର୍ନ ଚ କରୋତି ଯଃ ।
ସ କୁର୍ଯ୍ୟାନ୍ନକ୍ଷମାତ୍ରଂ ତୁ ପୁନଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତୁମର୍ହତି ॥ ୧ ॥

ସଂନ୍ୟାସଂ ପାତୟେଦ୍ୟସ୍ତୁ ପତିତଂ ନ୍ୟାସୟେତ୍ତୁ ଯଃ ।
ସଂନ୍ୟାସବିଘ୍ନକର୍ତ୍ତା ଚ ତ୍ରୀନେତାନ୍ପତିତାନ୍ନିଦୁଃ ॥ ୨ ॥ ଇତି ॥

ଅଥ ଷଷ୍ଠଃ ପତିତୋଽଙ୍ଗବିକଲଃ ସ୍ତ୍ରେଣୋ ବଧିରୋଽର୍ଭକୋ ମୂକଃ
ପାଷଣ୍ଡଶୂକ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗୀ କୁଷ୍ଠୀ ବୈଶାନସହରଦ୍ଵିଜୌ ଭୃତକାଧ୍ୟାପକଃ
ଶିପିବିଷ୍ଣୋଽନଗ୍ନିକୋ ନାସ୍ତିକୋ ବୈରାଗ୍ୟବତ୍ତୋଽପ୍ୟେତେ ନ ସଂନ୍ୟାସାର୍ହାଃ ।
ସଂନ୍ୟସ୍ତା ଯଦ୍ୟପି ମହାବାକ୍ୟୋପଦେଶେ ନାଧିକାରିଣଃ ॥

ଆରୁହପତିତାପତ୍ୟଃ କୁନଶୀ ଶ୍ୟାବଦନ୍ତକଃ ।
କ୍ଷୀବସ୍ତଥାଽଙ୍ଗବିକଲୋ ନୈବ ସଂନ୍ୟସ୍ତୁମର୍ହତି ॥ ୩ ॥

ସଂପ୍ରତ୍ୟବସିତାନାଂ ଚ ମହାପାତକିନାଂ ତଥା ।
ବ୍ରାତ୍ୟାନାମଭିଶସ୍ତ୍ରାନାଂ ସଂନ୍ୟାସଂ ନୈବ କାରୟେତ୍ ॥ ୪ ॥

ବ୍ରତଯଜ୍ଞତପୋଦାନହୋମସ୍ତାଧ୍ୟାୟବର୍ଜିତମ୍ ।
ସତ୍ୟଶୌଚପରିବ୍ରାଜ୍ୟଂ ସଂନ୍ୟାସଂ ନୈବ କାରୟେତ୍ ॥ ୫ ॥

ଏତେ ନାର୍ହନ୍ତି ସଂନ୍ୟାସମାତୁରେଣ ବିନା କ୍ରମମ୍ ।
ଓଁ ଭୂଃ ସ୍ଵାହେତି ଶିଖାମୁପ୍ପାଟ୍ୟ ଯଜ୍ଞୋପବୀତଂ ବହିର୍ନ ନିବସେତ୍ ।
ୟଶୋ ବଲଂ ଜ୍ଞାନଂ ବୈରାଗ୍ୟଂ ମେଧାଂ ପ୍ରୟଜ୍ଞେତି ଯଜ୍ଞୋପବୀତଂ ଛିତ୍ତ୍ଵା ଓଁ ଭୂଃ
ସ୍ଵାହେତ୍ୟପ୍ନୁ ବସ୍ତ୍ରଂ କଟିସୂତ୍ରଂ ଚ ବିସୃଜ୍ୟ ସଂନ୍ୟସ୍ତୁଂ ମୟେତି ତ୍ରିବାରମଭିମନ୍ତୟେତ୍ ।

ସଂନ୍ୟାସିନଂ ଦ୍ଵିଜଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ଵା ସ୍ଥାନାତ୍ମନି ଭୀଷ୍ମରଃ ।
ଏଷ ମେ ମଣ୍ଡଳଂ ଭିତ୍ତ୍ଵା ପରଂ ବ୍ରହ୍ମାପିଗଚ୍ଛତି ॥ ୭ ॥

ଷଷ୍ଠିଂ କୁଲାନ୍ୟତୀତାନି ଷଷ୍ଠିମାଗାମିକାନି ଚ ।
କୁଲାନୁ୍ୟଜରତେ ପ୍ରାଜ୍ଞଃ ସଂନ୍ୟସ୍ତମିତି ଯୋ ବଦେତ୍ ॥ ୭ ॥

ୟେ ଚ ସଂତାନଜା ଦୋଷା ଯେ ଦୋଷା ଦେହସଂଭବାଃ ।
ପ୍ରେଷାଗ୍ନିର୍ନିର୍ଦ୍ଦହେସ୍ତର୍ବାଂସୁଷାଗ୍ନିରିବ କାଞ୍ଚନମ୍ ॥ ୮ ॥

ସଖା ମା ଗୋପାୟେତି ଦଣ୍ଡଂ ପରିଗ୍ରହେତ୍ ।
ଦଣ୍ଡଂ ତୁ ବୈଶବଂ ସୌମ୍ୟଂ ସଦ୍ଵଚଂ ସମପର୍ବକମ୍ ।
ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳସମୁପ୍ତନଂ ନାନାକଲ୍ଲଷଶୋଧିତମ୍ ॥ ୯ ॥

ଅଦରୁମହତଂ କୀର୍ତ୍ତେଃ ପର୍ବଗ୍ରନ୍ଥିବିରାଜିତମ୍ ।
ନାସ୍ରାଦୟ୍ନଂ ଶିରସ୍ତୁଲ୍ୟଂ ଭ୍ରୁବୋର୍ବା ବିଭୃୟାଦ୍ୟତିଃ ॥ ୧୦ ॥

ଦଣ୍ଡାତ୍ମନୋସ୍ତୁ ସଂଯୋଗଃ ସର୍ବଥା ତୁ ବିଧୀୟତେ ।
ନ ଦଣ୍ଡେନ ବିନା ଗଚ୍ଛେଦିଷୁକ୍ଷେପତ୍ରୟଂ ବୁଧଃ ॥ ୧୧ ॥

ଜଗଜ୍ଜୀବନଂ ଜୀବନାଧାରଭୂତଂ ମାତେ ମାମନ୍ତୟସ୍ତୁ ସର୍ବସୌମ୍ୟେତି
କମଣ୍ଡଲୁଂ ପରିଗୃହ୍ୟ ଯୋଗପଟାଭିଷିକ୍ତୋ ଭୂତ୍ଵା ଯୁଥାସୁଖଂ ବିହରେତ୍ ॥

ତ୍ୟଜ ଧର୍ମମଧର୍ମଂ ଚ ଉଭେ ସତ୍ୟାନୃତେ ତ୍ୟଜ ।
ଉଭେ ସତ୍ୟାନୃତେ ତ୍ୟକ୍ତ୍ଵା ଯେନ ତ୍ୟଜସି ତତ୍ୟଜ ॥ ୧୨ ॥

ବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ ଜ୍ଞାନସଂନ୍ୟାସୀ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ
କର୍ମସଂନ୍ୟାସୀତି ଚାତୁର୍ବିଧ୍ୟମୁପାଗତଃ ।

ତଦ୍ୟଥେତି ଦୃଷ୍ଟାନୁଶ୍ରବିକବିଷୟବୈତୃଷ୍ଣ୍ୟମେତ୍ୟ ପ୍ରାକ୍ପୁଣ୍ୟକର୍ମବିଶେଷାସଂନ୍ୟୟଃ
ସ ବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ ।

ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନାପ୍ତାପପୁଣ୍ୟଲୋକାନୁଭବଶ୍ରବଣାତ୍-ପ୍ରପଞ୍ଚୋପରତୋ ଦେହବାସନାଂ
ଶାସ୍ତ୍ରବାସନାଂ ଲୋକବାସନାଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ବା ବମନାନୁମିବ ପ୍ରବୃତ୍ତିଂ ସର୍ବଂ ହେୟଂ ମତ୍ତ୍ବା
ସାଧନତତ୍ତ୍ବସ୍ଫୁୟସଂପନ୍ନୋ ଯଃ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି ସ ଏବ ଜ୍ଞାନସଂନ୍ୟାସୀ ।

କ୍ରମେଣ ସର୍ବମତ୍ୟସ୍ୟ ସର୍ବମନୁଭୁୟ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟାଭ୍ୟାଂ ସ୍ଵରୂପାନୁସଂଧାନେନ
ଦେହମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟଃ ସଂନ୍ୟସ୍ୟ ଜାତରୂପଧରୋ ଭବତି ସ ଜ୍ଞାନବୈରାଗ୍ୟସଂନ୍ୟାସୀ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟଂ ସମାପ୍ୟ ଗୃହୀ ଭୂତ୍ବା ବାନପ୍ରସ୍ଥାଶ୍ରମମେତ୍ୟ ବୈରାଗ୍ୟାଭାବେଽପ୍ୟାଶ୍ରମକ୍ରମାନୁସାରେଣ
ୟଃ ସଂନ୍ୟସ୍ୟତି ସ କର୍ମସଂନ୍ୟାସୀ ।

ସ ସଂନ୍ୟାସଃ ଷଡ୍ବିଧୋ ଭବତି କୁଟୀଚକବହୁଦକହଂସପରମହଂସତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତାଶ୍ଵେତି ।
କୁଟୀଚକଃ ଶିଖାୟଜ୍ଞୋପବୀତୀ ଦଣ୍ଡକମଣ୍ଡୁଲୁଧରଃ କୌପୀନଶାଟୀକହ୍ମାଧରଃ
ପିତୃମାତୃଗୁର୍ବାରାଧନପରଃ ପିଠରଖନିତ୍ରଶିକ୍ୟାଦିମାତ୍ରସାଧନପର ଏକତ୍ରାନ୍ନାଦନପରଃ
ଶ୍ଵେତୋର୍ଧ୍ଵପୁଷ୍ପଧାରୀ ତ୍ରିଦଣ୍ଡଃ ।

ବହୁଦକଃ ଶିଖାଦିକହ୍ମାଧରସ୍ତ୍ରିପୁଷ୍ପଧାରୀ କୁଟୀଚକବସ୍ତ୍ରବସମୋ ମଧୁକରବୃତ୍ତ୍ୟାଷ୍ଟକବଲାଶୀ ।
ହଂସୋ ଜଟାଧାରୀ ତ୍ରିପୁଷ୍ପୋର୍ଧ୍ଵପୁଷ୍ପଧାରୀ ଅସଂକ୍ଳୃପ୍ତମାଧୁକରାନ୍ନାଶୀ କୌପୀନଖଣ୍ଡତୁଣ୍ଡଧାରୀ ।
ପରମହଂସଃ ଶିଖାୟଜ୍ଞୋପବୀତରହିତଃ ପଞ୍ଚଗୃହେଷୁ କରପାତ୍ରୀ ଏକକୌପୀନଧାରୀ
ଶାଟୀମେକାମେକଂ ବୈଶବଂ ଦଣ୍ଡମେକଶାଟୀଧରୋ ବା ଭସ୍ମୋଜ୍ଵଳନପରଃ ସର୍ବତ୍ୟାଗୀ
ତୁରୀୟାତୀତୋ ଗୋମୁଖବୃତ୍ତ୍ୟା ଫଲାହାରୀ ଅନ୍ନାହାରୀ ଚେଦ୍ବୃହତ୍ରୟେ ଦେହମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟୋ
ଦିଗମ୍ବରଃ କୁଶପବଳ୍ଲରୀରବୃତ୍ତିକଃ ।

ଅବଧୂତସ୍ତୁନିୟମଃ ପତିତାଭିଶସ୍ତ୍ରବର୍ଜନପୂର୍ବକଂ
ସର୍ବବର୍ଣ୍ଣେଷ୍ଠଜଗରବୃତ୍ତ୍ୟାଃଫାରପରଃ ସ୍ଵରୂପାନୁସଂଧାନପରଃ ।
ଜଗତ୍ସାବଦିଦଂ ନାହଂ ସବୃକ୍ଷତୃଣପର୍ବତମ୍ ।
ୟଦ୍ବାହ୍ୟଂ ଜତମତ୍ୟନ୍ତଂ ତସ୍ୟାଂ କଥମହଂ ବିଭୁଃ ।। ୧୩ ।।

କାଲେନାଲ୍ଲେନ ବିଲୟା ଦେହୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ଜତୟା କର୍ତ୍ତୃଶସ୍ତୁଲ୍ୟା କଳ୍ମସାନକ୍ଷଶସ୍ତୟା ॥ ୧୪ ॥

ଶୂନ୍ୟାକୃତିଃ ଶୂନ୍ୟଭବଃ ଶବୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ତୃତୀୟା କ୍ଷଣବିନାଶିନୀ ପ୍ରାପ୍ୟୋଽପ୍ରାପ୍ୟୋଽୟମନ୍ୟଥା ॥ ୧୫ ॥

ଚିତ୍-ପ୍ରସାଦୋପଲବ୍ଧାତ୍ମା ସ୍ୱର୍ଗୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ଲବ୍ଧାତ୍ମା ଜିହ୍ୱୟା ତୁଚ୍ଛୋ ଲୋଲୟା ଲୋଲସତ୍ତ୍ୱୟା ॥ ୧୬ ॥

ସ୍ୱଳ୍ପସ୍ୟନ୍ଦୋ ଦ୍ରବ୍ୟନିଷ୍ଠୋ ରସୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ଦୃଶ୍ୟଦର୍ଶନୟୋର୍ଲୀନଂ କ୍ଷୟିକ୍ଷଣବିନାଶିନୋଃ ॥ ୧୭ ॥

କେବଳେ ଦ୍ରଷ୍ଟୃରି କ୍ଷୀଣଂ ରୂପଂ ନାହମଚେତନଃ ।
ନାସୟା ଗନ୍ଧଜତୟା କ୍ଷୟିଣୀ ପରିକଳ୍ପିତଃ ॥ ୧୮ ॥

ପେଲବୋ ନିୟତାକାରୋ ଗନ୍ଧୋ ନାହମଚେତନଃ ।
ନିର୍ମମୋଽମନନଃ ଶାନ୍ତୋ ଗତପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟଭ୍ରମଃ ॥ ୧୯ ॥

ଶୁଦ୍ଧଚେତନ ଏବାହଂ କଳାକଳନବର୍ଜିତଃ ।
ଚୈତ୍ୟବର୍ଜିତଚିନ୍ତାତ୍ରମହମେଷୋଽବଭାସକଃ ॥ ୨୦ ॥

ସବାହ୍ୟାଭ୍ୟନ୍ତରବ୍ୟାପୀ ନିଷ୍କଲୋଽହଂ ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ନିର୍ବିକଳ୍ପଚିଦାଭାସ ଏକ ଆତ୍ମାଽସ୍ମି ସର୍ବଗଃ ॥ ୨୧ ॥

ମୟୈବ ଚେତନେନେମେ ସର୍ବେ ଘଟପଟାଦୟଃ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟାନ୍ତା ଅବଭାସ୍ୟନ୍ତେ ଦୀପେନେବାତ୍ମତେଜସା ॥ ୨୨ ॥

ମୟୈବୈତାଃ ସ୍ଫୁରନ୍ତୀହ ବିଚିତ୍ରେନ୍ଦ୍ରିୟବୃତ୍ତୟଃ ।
ତେଜସାଃତ୍ରାଂପ୍ରକାଶେନ ଯଥାଂଶ୍ମିକଶପଞ୍ଜୟଃ ॥ ୨୩ ॥

ଅନନ୍ତାନନ୍ଦସଂଭୋଗା ପରୋପଶମଶାଲିନୀ ।
ଶୁଦ୍ଧେୟଂ ଚିନ୍ତୟା ଦୃଷ୍ଟିର୍ଜୟତ୍ୟଶିଲଦୃଷ୍ଟିଷୁ ॥ ୨୪ ॥

ସର୍ବଭାବାନ୍ତରସ୍ଥାୟ ଚୈତ୍ୟମୁକ୍ତିଚିଦାତ୍ମନେ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍-ଚୈତନ୍ୟରୂପାୟ ମହ୍ୟମେବ ନମୋ ନମଃ ॥ ୨୫ ॥

ବିଚିତ୍ରାଃ ଶକ୍ତୟଃ ସ୍ଵଚ୍ଛାଃ ସମା ଯା ନିର୍ବିକାରୟା ।
ଚିତା କ୍ରିୟନ୍ତେ ସମୟା କଳାକଲନମୁକ୍ତୟା ॥ ୨୬ ॥

କାଲତ୍ରୟମୁପେକ୍ଷିତ୍ର୍ୟା ହୀନାୟାଶ୍ଚୈତ୍ୟବନ୍ଧନୈଃ ।
ଚିତଶ୍ଚୈତ୍ୟମୁପେକ୍ଷିତ୍ର୍ୟାଃ ସମତୈବାବଶିଷ୍ୟତେ ॥ ୨୭ ॥

ସା ହି ବାଚାମଗମ୍ୟତ୍ଵାଦସଂଭାସିବ ଶାଶ୍ଵତୀମ୍ ।
ନୈରାତ୍ମସିଦ୍ଧାନ୍ତଦଶାମୁପୟାତୈବ ଶିଷ୍ୟତେ ॥ ୨୮ ॥

ଇହାନୀହାମୟୈରନ୍ତର୍ୟା ଚିଦାବଲିତା ମଲୈଃ ।
ସା ଚିନ୍ନୋପାଦିତୁଂ ଶକ୍ତା ପାଶବଜ୍ଞେବ ପକ୍ଷିଣୀ ॥ ୨୯ ॥

ଇଚ୍ଛାଦ୍ଵେଷସମୁଦ୍ଘେନ ଦ୍ଵନ୍ଦ୍ଵମୋହେନ ଜନ୍ତବଃ ।
ଧରାବିବରମଗ୍ନାନାଂ କୀଟାନାଂ ସମତାଂ ଗତାଃ ॥ ୩୦ ॥

ଆତ୍ମନେଃସ୍ତୁ ନମୋ ମହ୍ୟମବିଚ୍ଛିନ୍ନଚିଦାତ୍ମନେ ।
ପରାମୃଷ୍ଟୋଽସ୍ମି ଲଭ୍ଵୋଽସ୍ମି ପ୍ରୋଦିତୋଽସ୍ମ୍ୟଚିରାଦହମ୍ ।
ଉଦ୍ଘୃତୋଽସ୍ମି ବିକଲ୍ଲେଭ୍ୟା ଯୋଽସ୍ମି ସୋଽସ୍ମି ନମୋଽସ୍ତୁ ତେ ॥ ୩୧ ॥

ତୁଭ୍ୟଂ ମହ୍ୟମନନ୍ତାୟ ମହ୍ୟଂ ତୁଭ୍ୟଂ ଚିଦାତ୍ମନେ ।
ନମସ୍ତୁଭ୍ୟଂ ପରେଶାୟ ନମୋ ମହ୍ୟଂ ଶିବାୟ ଚ ॥ ୩୨ ॥

ତିଷ୍ଠନ୍ନପି ହି ନାସୀନୋ ଗଚ୍ଛନ୍ନପି ନ ଗଚ୍ଛତି ।
ଶାନ୍ତୋଽପି ବ୍ୟବହାରସ୍ଥଃ କୁର୍ବନ୍ନପି ନ ଲିପ୍ୟତେ ॥ ୩୩ ॥

ସୁଲଭଶ୍ଚାୟମତ୍ୟନ୍ତଂ ସୁଜ୍ଞେୟଶ୍ଚାପ୍ରବନ୍ଧୁବତ୍ ।
ଶରୀରପଦ୍ମକୁହରେ ସର୍ବେଷାମେବ ଷଟ୍ପଦଃ ॥ ୩୪ ॥

ନ ମେ ଭୋଗସ୍ଥିତୌ ବାଞ୍ଛା ନ ମେ ଭୋଗବିସର୍ଜନେ ।
ୟଦାୟାତି ତଦାୟାତୁ ଯତ୍-ପ୍ରୟାତି ପ୍ରୟାତୁ ତତ୍ ॥ ୩୫ ॥

ମନସା ମନସି ଛିନ୍ନେ ନିରହଂକାରତାଂ ଗତେ ।
ଭାବେନ ଗଲିତେ ଭାବେ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟାମି କେବଲଃ ॥ ୩୬ ॥

ନିର୍ଭାବଂ ନିରହଂକାରଂ ନିର୍ମନସ୍କମନୀହିତମ୍ ।
କେବଲାୟୁନଶ୍ଚାତ୍ମନୋଽବ ତିଷ୍ଠତି ମେ ରିପୁଃ ॥ ୩୭ ॥

ତୃଷ୍ଣାରଦ୍ଭୁଗଣଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ମଚ୍ଛରୀରକପଞ୍ଜରାତ୍ ।
ନ ଜାନେ କ୍ୱ ଗତୋଢ୍ଘୀୟ ନିରହଂକାରପକ୍ଷିଣୀ ॥ ୩୮ ॥

ୟସ୍ୟ ନାହଂକୃତୋ ଭାବୋ ବୁଦ୍ଧିର୍ଯସ୍ୟ ନ ଲିପ୍ୟତେ ।
ୟଃ ସମଃ ସର୍ବଭୂତେଷୁ ଜୀବିତଂ ତସ୍ୟ ଶୋଭତେ ॥ ୩୯ ॥

ୟୋଽନ୍ତଃଶୀତଲୟା ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ରାଗଦ୍ୱେଷବିମୁକ୍ତୟା ।
ସାକ୍ଷିବପୁଣ୍ୟତୀତଂ ହି ଜୀବିତଂ ତସ୍ୟ ଶୋଭତେ ॥ ୪୦ ॥

ଯେନ ସମ୍ୟକ୍ପରିଜ୍ଞାୟ ହେୟୋପାଦେୟମୁଦ୍-ଝତା ।
ଚିତ୍ରସ୍ୟାନ୍ତୋଽର୍ପିତଂ ଚିତ୍ରଂ ଜୀବିତଂ ତସ୍ୟ ଶୋଭତେ ॥ ୪୧ ॥

ଗ୍ରାହ୍ୟଗ୍ରାହକସଂବନ୍ଧେ କ୍ଷୀଣେ ଶାନ୍ତିରୁଦେତ୍ୟଲମ୍ ।
ସ୍ଥିତିମଭ୍ୟାଗତା ଶାନ୍ତିର୍ମୋକ୍ଷନାମାଭିଧୀୟତେ ॥ ୪୨ ॥

ଭୃଷ୍ଟବୀଜୋପମା ଭୂୟୋ ଜନ୍ମାଙ୍କୁରବିବର୍ଜିତା ।
ହୃଦି ଜୀବନ୍ତିମୁକ୍ତାନାଂ ଶୁଦ୍ଧା ଭବତି ବାସନା ॥ ୪୩ ॥

ପାବନୀ ପରମୋଦାରା ଶୁଦ୍ଧସତ୍ତ୍ୱାନୁପାତିନୀ ।
ଆତ୍ମଧ୍ୟାନମୟୀ ନିତ୍ୟା ସୁଷୁପ୍ତିସ୍ଥେବ ତିଷ୍ଠତି ॥ ୪୪ ॥

ଚେତନଂ ଚିତ୍ତରିକ୍ତଂ ହି ପ୍ରତ୍ୟକ୍-ଚେତନମୁତ୍ୟତେ ।
ନିର୍ମନସ୍ତସ୍ତ୍ୱଭାବତ୍ତ୍ୱାନୁ ତତ୍ର କଲନାମଲମ୍ ॥ ୪୫ ॥

ସା ସତ୍ୟତା ସା ଶିବତା ସାଽବସ୍ଥା ପାରମାତ୍ମିକୀ ।
ସର୍ବଜ୍ଞତା ସା ସଂତୃପ୍ତିର୍ନତୁ ଯତ୍ର ମନଃ କ୍ଷତମ୍ ॥ ୪୬ ॥

ପ୍ରଲପନ୍ତିସ୍ତୃଜନ୍-ଗୃହ୍ଣନ୍ତୁନ୍ନିଷନ୍ତିମିଷନ୍ତପି ।
ନିରସ୍ତମନନାନନ୍ଦଃ ସଂବିନ୍ନାତ୍ରପରୋଽସ୍ଥାୟମ୍ ॥ ୪୭ ॥

ମଲଂ ସଂବେଦ୍ୟମୁସୃଜ୍ୟ ମନୋ ନିର୍ମୂଲୟନ୍ପରମ୍ ।
ଆଶାପାଶାନଲଂ ଛିତ୍ତ୍ୱା ସଂବିନ୍ନାତ୍ରପରୋଽସ୍ଥାୟମ୍ ॥ ୪୮ ॥

ଅଶୁଭାଶୁଭସଂକଳ୍ପଃ ସଂଶାନ୍ତୋଽସ୍ଥି ନିରାମୟଃ ।
ନଷ୍ଟେଷ୍ଟାନିଷ୍ଟକଲନଃ ସଂବିନ୍ନାତ୍ରପରୋଽସ୍ଥାୟମ୍ ॥ ୪୯ ॥

ଆତ୍ମତାପରତେ ତ୍ୟକ୍ତ୍ବା ନିର୍ବିଭାଗୋ ଜଗତ୍ସ୍ଥିତୌ ।
ବଦ୍ରସ୍ତମ୍ଭବଦାତ୍ମାନମବଲମ୍ବ୍ୟ ସ୍ଥିରୋଽସ୍ଥ୍ୟହମ୍ ॥ ୫୦ ॥

ନିର୍ମଲାୟାଂ ନିରାଶାୟାଂ ସ୍ୱପଂବିତ୍ତୌ ସ୍ଥିତୋଽସ୍ଥ୍ୟହମ୍ ।
ଇହିତାନୀହିତୈର୍ମୁକ୍ତୋ ହେୟୋପାଦେୟବର୍ଜିତଃ ॥ ୫୧ ॥

କଦାଃକ୍ରସ୍ତୋଷମେଷ୍ୟାମି ସ୍ୱପ୍ରକାଶପଦେ ସ୍ଥିତଃ ।
କଦୋପଶାନ୍ତମନନୋ ଧରଣୀଧରକନ୍ଦରେ ॥ ୫୨ ॥

ସମେଷ୍ୟାମି ଶିଳାସାମ୍ୟଂ ନିର୍ବିକଳ୍ମସମାଧିନା ।
ନିରଂଶଧ୍ୟାନବିଶ୍ରାନ୍ତିମୁକ୍ତସ୍ୟ ମମ ମସ୍ତକେ ॥ ୫୩ ॥

କଦା ତାଣ୍ଡ୍ୟଂ କରିଷ୍ୟନ୍ତି କୁଲାୟଂ ବନପୁତ୍ରିକାଃ ।
ସଂକଳ୍ପପାଦପଂ ତୃଷ୍ଣାଲତଂ ଛିନ୍ତ୍ୱା ମନୋବନମ୍ ॥ ୫୪ ॥

ବିତତାଂ ଭୁବମାସାଦ୍ୟ ବିହରାତି ଯଥାସୁଖମ୍ ।
ପଦଂ ତଦନୁ ଯାତୋଽସ୍ଥି କେବଲୋଽସ୍ଥି ଜପାମ୍ୟହମ୍ ॥ ୫୫ ॥

ନିର୍ବାଣୋଽସ୍ଥି ନିରୀହୋଽସ୍ଥି ନିରଂଶୋଽସ୍ଥି ନିରୀଦ୍ଧିତଃ ।
ସ୍ୱଚ୍ଛତୋର୍ଜିତତା ସତ୍ତ୍ୱା ହୃଦ୍ୟତା ସତ୍ୟତା ଜ୍ଞିତା ॥ ୫୬ ॥

ଆନନ୍ଦିତୋପଶମତା ସଦା ପ୍ରମୁଦିତୋଦିତା ।
ପୂର୍ଣ୍ଣତୋଦାରତା ସତ୍ୟା କାନ୍ତିସତ୍ତ୍ୱା ସଦୈକତା ॥ ୫୭ ॥

ଇତ୍ୟେବଂ ଚିନ୍ତୟନ୍ଭିକ୍ଷୁଃ ସ୍ୱରୂପସ୍ଥିତିମଞ୍ଜସା ।
ନିର୍ବିକଳ୍ମସ୍ୱରୂପଞ୍ଜୋ ନିର୍ବିକଳ୍ମୋ ବଭୂବ ହ ॥ ୫୮ ॥

ଆତୁରୋ ଜୀବତି ଚେକ୍ଚୁମସଂନ୍ୟାସଃ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଃ । ନ ଶୂଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀପତିତୋଦକ୍ୟା ସଂଭାଷଣମ୍ ।
 ନ ଯୁତେର୍ଦେବପୂଜନୋସ୍ତବଦର୍ଶନମ୍ । ତସ୍ମାନ୍ନ ସଂନ୍ୟାସିନ ଏଷ ଲୋକଃ ।
 ଆତୁରକୁଟୀଚକୟୋର୍ଭୁଲୋକଭୁବଲୌକୌ । ବହୁଦକସ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗଲୋକଃ ।
 ହଂସସ୍ୟ ତପୋଲୋକଃ । ପରମହଂସସ୍ୟ ସତ୍ୟଲୋକଃ ।
 ତୁରୀୟାତୀତାବଧୂତୟୋଃ ସ୍ୱାତ୍ମନେ୍ୟବ କୈବଲ୍ୟଂ
 ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନେନ ଭ୍ରମରକୀଟନ୍ୟାୟବତ୍ ।
 ସ୍ୱରୂପାନୁସଂଧାନବ୍ୟତିରିକ୍ତାନ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସ
 ଉଷ୍ମକୁଂକୁମଭାରବଦ୍ଧ୍ୟର୍ଥଃ । ନ ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରବୃତ୍ତିଃ ।
 ନ ସାଂଖ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରାଭ୍ୟାସଃ । ନ ମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ରବ୍ୟାପାରଃ ।
 ନେତରଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ଯତ୍ତେରସ୍ତ୍ରି ।
 ଅସ୍ତ୍ରି ଚେକ୍ଛବାଲଂକାରବହୁର୍ମାତାରବିଦ୍ୟାଦୂରଃ ।
 ନ ପରିବ୍ରାଣ୍ମାମସଂକୀର୍ତନପରୋ ଯୁଦ୍ୟହର୍ମ କରୋତି ତତ୍ତତ୍ତଫଳମନୁଭବତି ।
 ଏରଶ୍ଚତୈଲଫେନବସ୍ତର୍ବଂ ପରିତ୍ୟଜେତ୍ । ନ ଦେବତାପ୍ରସାଦଗ୍ରହଣମ୍ ।
 ନ ବାହ୍ୟଦେବାଭ୍ୟର୍ଚନଂ କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ । ସ୍ୱବ୍ୟତିରିକ୍ତଂ ସର୍ବଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା
 ମଧୁକରବୃତ୍ତ୍ୟାଃଃହାରମାହରନ୍-କୃଣୀ ଭୂତ୍ୱା ମେଦୋବୃଦ୍ଧିମକୁର୍ବନ୍ନିହରେତ୍ ।
 ମାଧୁକରେଣ କରପାତ୍ରେଶାସ୍ୟପାତ୍ରେଣ ବା କାଲଂ ନୟେତ୍ ।
 ଆତ୍ମସଂମିତମାହାରମାହରେଦାତ୍ତବାନ୍ୟତିଃ ।
 ଆହାରସ୍ୟ ଚ ଭାଗୌ ଦ୍ୱୌ ତୃତୀୟମୁଦକସ୍ୟ ଚ ।
 ବାୟୋଃ ସଂଚରଣାର୍ଥାୟ ଚତୁର୍ଥମବଶେଷୟେତ୍ ॥ ୫୯ ॥
 ଭୈକ୍ଷେଣ ବର୍ତ୍ତୟେନ୍ନିତ୍ୟଂ ନୈକାନ୍ନାଶୀ ଭବେକ୍ଷୁଚିତ୍ ।
 ନିରୀକ୍ଷନ୍ତେ ତ୍ୱନ୍ନୁଦ୍ୱିଗ୍ନାସ୍ତଦ୍-ଗୃହଂ ଯତ୍ନତୋ ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୬୦ ॥
 ପଞ୍ଚି ସପ୍ତ ଗୃହାଣାଂ ତୁ ଭିକ୍ଷାମିକ୍ଷେକ୍ତିୟାବତାମ୍ ।
 ଗୋଦୋହମାତ୍ରମାକାତ୍-କ୍ଷେନ୍ନିଷ୍ପ୍ରାକ୍ତୋ ନ ପୁନର୍ବ୍ରଜେତ୍ ॥ ୬୧ ॥

ନକ୍ତାଦ୍ବରଶ୍ଳୋପବାସ ଉପବାସାଦୟାଚିତଃ ।

ଅୟାଚିତାଦ୍ବରଂ ତୈଷ୍ୟଂ ତସ୍ମାଦ୍-ତୈଷେଶ ବର୍ଧୟେତ୍ ॥ ୬୭ ॥

ନୈବ ସବ୍ୟାପସବ୍ୟେନ ଭିକ୍ଷାକାଲେ ବିଶେଦ୍-ଗୃହାନ୍ ।

ନାତିକ୍ରାମେଦ୍-ଗୃହଂ ମୋହାଦ୍ୟତ୍ର ଦୋଷୋ ନ ବିଦ୍ୟତେ ॥ ୬୮ ॥

ଶ୍ରୋତ୍ରିୟାନ୍ ନ ଭିକ୍ଷେତ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭକ୍ତିବହିଷ୍କୃତମ୍ ।

ବ୍ରାତ୍ୟସ୍ୟାପି ଗୃହେ ଭିକ୍ଷେଚ୍ଛଦ୍ଧାଭକ୍ତିପୁରସ୍କୃତେ ॥ ୬୯ ॥

ମାଧୁକରମସଂକ୍ଳୃପ୍ତଂ ପ୍ରାକ୍ପ୍ରଣୀତମୟାଚିତମ୍ ।

ତାହ୍ନାଲିକଂ ଚୋପପନ୍ନଂ ତୈଷ୍ୟଂ ପଞ୍ଚବିଧଂ ସ୍ମୃତମ୍ ॥ ୭୦ ॥

ମନଃସଂକଳ୍ପରହିତାଂସ୍ମାନ୍-ଗୃହାନ୍ପଞ୍ଚ ସପ୍ତ ବା ।

ମଧୁମକ୍ଷିକବହ୍ନୁତ୍ୱା ମାଧୁକରମିତି ସ୍ମୃତମ୍ ॥ ୭୧ ॥

ପ୍ରାତଃକାଲେ ଚ ପୂର୍ବେଦ୍ବ୍ୟୟଦ୍-ଭକ୍ତେଃ ପ୍ରାପିତଂ ମୁଦୁଃ ।

ତଦ୍-ତୈଷ୍ୟଂ ପ୍ରାକ୍ପ୍ରଣୀତଂ ସ୍ୟାତ୍ସ୍ମିତି କୁର୍ଯ୍ୟାତ୍ପାପି ବା ॥ ୭୨ ॥

ଭିକ୍ଷାଚନସମୁଦ୍ୟୋଗାଦ୍ୟେନ କେନ ନିମନ୍ତ୍ରିତମ୍ ।

ଅୟାଚିତଂ ତୁ ତଦ୍-ତୈଷ୍ୟଂ ଭୋକ୍ତବ୍ୟଂ ଚ ମୁମୁକ୍ଷୁଭିଃ ॥ ୭୩ ॥

ଉପସ୍ଥାନେନ ଯତ୍-ପ୍ରୋକ୍ତଂ ଭିକ୍ଷାର୍ଥଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ତତ୍ ।

ତାହ୍ନାଲିକମିତି ଖ୍ୟାତଂ ଭୋକ୍ତବ୍ୟଂ ଯତିଭିଃ ସ୍ତଦା ॥ ୭୪ ॥

ସିଦ୍ଧମନ୍ନଂ ଯଦାନୀତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ମଠଂ ପ୍ରତି ।

ଉପପନ୍ନମିତି ପ୍ରାଦୁର୍ମୁନୟ୍ମେ ମୋକ୍ଷକାତ୍-କ୍ଷିଣଃ ॥ ୭୫ ॥

ଚରେନ୍ନାଧୁକରଂ ତୈଷଂ ଯତିର୍ମୈତ୍ତକୁଳାଦପି ।
ଏକାନ୍ନଂ ନତୁ ଭୁଞ୍ଜୀତ ବୃହସ୍ପତିସମାଦପି ।
ୟାଚିତାଃୟାଚିତାଭ୍ୟାଂ ଚ ଭିକ୍ଷାଭ୍ୟାଂ କଳ୍ପୟେନ୍ନିତମ୍ ॥ ୭୧ ॥

ନ ବାୟୁଃ ସ୍ୱର୍ଗଦୋଷେଣ ନାଗ୍ନିର୍ଦହନକର୍ମଣା ।
ନାପୋ ମୃତ୍ୟୁପୁରୀଷାଭ୍ୟାଂ ନାନ୍ନଦୋଷେଣ ମସ୍କରୀ ॥ ୭୨ ॥

ବିଧୁମେ ସନ୍ନମୁସଲେ ବ୍ୟଙ୍ଗାରେ ଭୁକ୍ତବଞ୍ଚନେ ।
କାଲେଽପରାହ୍-ଣେ ଭୂୟିଷ୍ଠେ ଭିକ୍ଷାଚରଣମାଚରେତ୍ ॥ ୭୩ ॥

ଅଭିଶତଂ ଚ ପତିତଂ ପାଷଣ୍ଡଂ ଦେବପୂଜକମ୍ ।
ବର୍ଜୟିତ୍ୱା ଚରେଦ୍-ତୈଷଂ ସର୍ବବର୍ଣ୍ଣେଷୁ ଚାପଦି ॥ ୭୪ ॥

ଘୃତଂ ଶ୍ୱମୃତସଦୃଶଂ ମଧୁ ସ୍ୟାସ୍ତୁରୟା ସମମ୍ ।
ତୈଲଂ ସୂକରମୃତଂ ସ୍ୟାସ୍ତୂପଂ ଲଗୁନସଂମିତମ୍ ॥ ୭୫ ॥

ମାଷାପୂପାଦି ଗୋମାଂସଂ କ୍ଷୀରଂ ମୃତସମଂ ଭବେତ୍ ।
ତସ୍ମାତ୍ସର୍ବପ୍ରୟତ୍ନେନ ଘୃତାଦୀନ୍ନିର୍ଜୟେଦ୍ୟତିଃ ।
ଘୃତସୁପାଦିସଂଯୁକ୍ତମନ୍ନଂ ନାଦ୍ୟାକ୍ଳଦାଚନ ॥ ୭୬ ॥

ପାତ୍ରମସ୍ୟ ଭବେଦ୍ୱାଶିସ୍ତେନ ନିତ୍ୟଂ ଛିତିଂ ନୟେତ୍ ।
ପାଣିପାତ୍ରଶ୍ଚରନ୍ୟୋଗୀ ନାସକୃଦ୍-ତୈଷମାଚରେତ୍ ॥ ୭୭ ॥

ଆସ୍ୟେନ ତୁ ଯଦାହାରଂ ଗୋବନ୍-ମୃଗୟତେ ମୁନିଃ ।
ତଦା ସମଃ ସ୍ୟାତ୍ସର୍ବେଷୁ ସୋଽମୃତତ୍ୱାୟ କଳ୍ପତେ ॥ ୭୮ ॥

ଆଜ୍ୟଂ ରୂପିରମିବ ତ୍ୟଜେଦେକତ୍ରାନ୍ଂ ପଲଲମିବ ଗନ୍ଧଲେପନମଶୁଦ୍ଧଲେପନମିବ
କ୍ଷାରମନ୍ତ୍ୟଜମିବ ବସ୍ତ୍ରମୁଚ୍ଛିଷ୍ଟପାତ୍ରମିବାଭ୍ୟଙ୍ଗଂ ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗମିବ ମିତ୍ରାହ୍ଳାଦକଂ ମୃତମିବ
ସ୍ୱହାଂ ଗୋମାଂସମିବ ଜ୍ଞାତଚରଦେଶଂ ଚଣ୍ଡାଲବାଟିକାମିବ ଦ୍ରିୟମହିମିବ ସୁବର୍ଣ୍ଣଂ
କାଲକୂଟମିବ ସଭାସ୍ଥଳଂ ଶୁଶାନସ୍ଥଳମିବ ରାଜଧାନୀଂ କୁମ୍ଭୀପାକମିବ
ଶବପିଣ୍ଡବଦେକତ୍ରାନ୍ଂ ନ ଦେବତାର୍ଚନମ୍ ।
ପ୍ରପଞ୍ଚବୃତ୍ତିଂ ପରିତ୍ୟୟ ଗୀବନ୍ଧୁକ୍ଳେ ଭବେତ୍ ॥

ଆସନଂ ପାତ୍ରଲୋପଶ୍ଚ ସଂଚୟଃ ଶିଷ୍ୟସଂଚୟଃ ।
ଦିବାସ୍ତ୍ରାପୋ ବୃଥାଲାପୋ ଯତେର୍ବନ୍ଧକରାଣି ଷତ୍ ॥ ୭୯ ॥

ବର୍ଷାଭ୍ୟାଂନ୍ୟତ୍ର ଯତ୍ସ୍ଥାନମାସନଂ ତଦୁଦାହୃତମ୍ ।
ଉକ୍ଥାଲାବ୍-ବାଦିପାତ୍ରାଣାମେକସ୍ୟାପୀହ ସଂଗ୍ରହଃ ॥ ୮୦ ॥

ୟତେଃ ସଂବ୍ୟବହାରାୟ ପାତ୍ରଲୋପଃ ସ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଗୃହୀତସ୍ୟ ତୁ ଦଣ୍ଡାଦେର୍ଦ୍ଧତୀୟସ୍ୟ ପରିଗ୍ରହଃ ॥ ୮୧ ॥

କାଲାନ୍ତରୋପଭୋଗାର୍ଥଂ ସଂଚୟଃ ପରିକୀର୍ତ୍ତିତଃ ।
ଶୁଶୂଷାଲାଭପୂଜାର୍ଥଂ ଯଶୋର୍ଥଂ ବା ପରିଗ୍ରହଃ ॥ ୮୨ ॥

ଶିଷ୍ୟାଣାଂ ନତୁ କାରୁଣ୍ୟାଚ୍ଛିଷ୍ୟସଂଗ୍ରହ ଇରିତଃ ।
ବିଦ୍ୟା ଦିବା ପ୍ରକାଶତ୍ୱାଦବିଦ୍ୟା ରାତ୍ରିରୁଚ୍ୟତେ ॥ ୮୩ ॥

ବିଦ୍ୟାଭ୍ୟାସେ ପ୍ରମାଦୋ ଯଃ ସ ଦିବାସ୍ତ୍ରାପ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକୀଂ କଥାଂ ମୁକ୍ତା ଭିକ୍ଷାବାର୍ତାଂ ବିନା ତଥା ॥ ୮୪ ॥

ଅନୁଗ୍ରହଂ ପରିପ୍ରଶ୍ନଂ ବୃଥାଜଲ୍ଲୋଂନ୍ୟ ଉଚ୍ୟତେ ।
ଏକାନ୍ଂ ମଦମାସୁର୍ଯ୍ୟଂ ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପବିଭୂଷଣମ୍ ॥ ୮୫ ॥

ତାମୁଲାଭ୍ୟଞ୍ଜନେ କ୍ରୀତା ଭୋଗାକାତ୍-କ୍ଷା ରସାୟନମ୍ ।
କଞ୍ଚନଂ କୁସୁମଂ ସ୍ୱପ୍ନି ଜ୍ୟୋତିଷ୍ଠ କ୍ରୟବିକ୍ରୟମ୍ ॥ ୮୭ ॥

କ୍ରିୟାକର୍ମବିବାଦଶ୍ଚ ଗୁରୁବାକ୍ୟବିଲଙ୍ଘନମ୍ ।
ସଂବିଷ୍ଟ ବିଗ୍ରହୋ ଯାନଂ ମଞ୍ଚିକଂ ଶୁକୁବସ୍ତକମ୍ ॥ ୮୭ ॥

ଶୁକ୍ରୋସ୍ତର୍ଗୋ ଦିବାସ୍ତାପୋ ଭିକ୍ଷାଧାରସ୍ତୁ ତୈଜସମ୍ ।
ବିଷଂ ଚୈବାୟୁଧଂ ବୀଜଂ ହିଂସ୍ରାଂ ତୈକ୍ଷ୍ଣ୍ୟଂ ଚ ମୈଥୁନମ୍ ॥ ୮୮ ॥

ତ୍ୟକ୍ତଂ ସଂନ୍ୟାସୟୋଗେନ ଗୃହଧର୍ମାଦିକଂ ବ୍ରତମ୍ ।
ଗୋତ୍ରାଦିଚରଣଂ ସର୍ବଂ ପିତୃମାତୃକୁଳଂ ଧନମ୍ ।
ପ୍ରତିଷିଦ୍ଧାନି ଚୈତାନି ସେବମାନୋ ବ୍ରଜେଦଧଃ ॥ ୮୯ ॥

ସୁଜୀର୍ଣ୍ଣୋଽପି ସୁଜୀର୍ଣ୍ଣାସୁ ବିଦ୍ବାଂସ୍ତ୍ରୀଷୁ ନ ବିଶ୍ୱସେତ୍ ।
ସୁଜୀର୍ଣ୍ଣାସ୍ତପି କହ୍ନାସୁ ସଜ୍ଜତେ ଜୀର୍ଣ୍ଣମମ୍ବରମ୍ ॥ ୯୦ ॥

ସ୍ଥାବରଂ ଜଙ୍ଗମଂ ବୀଜଂ ତୈଜସଂ ବିଷମାୟୁଧମ୍ ।
ଷଡେତାନି ନ ଗୃହଣୀୟାଦ୍ୟତିର୍ମୂଢ଼ପୁରୀଷବତ୍ ॥ ୯୧ ॥

ନୈବାଦଦୀତ ପାଥେୟଂ ଯୁତିଃ କିଂଚିଦନାପଦି ।
ପକ୍ୱମାପସ୍ନୁ ଗୃହଣୀୟାଦ୍ୟାବଦନ୍ନଂ ନ ଲଭ୍ୟତେ ॥ ୯୨ ॥

ନୀରୁଜଶ୍ଚ ଯୁବା ଚୈବ ଭିକ୍ଷୁର୍ନୀବସଥେ ବସେତ୍ ।
ପରାର୍ଥଂ ନ ପ୍ରତିଗ୍ରାହ୍ୟଂ ନ ଦଦ୍ୟାଜ୍ଜ କଥଂଚନ ॥ ୯୩ ॥

ଦୈନ୍ୟଭାବାତ୍ତୁ ଭୂତାନାଂ ସୌଭଗାୟ ଯୁତିଶ୍ଚରେତ୍ ।
ପକ୍ୱଂ ବା ଯଦି ବାଽପକ୍ୱଂ ଯାତମାନୋ ବ୍ରଜେଦଧଃ ॥ ୯୪ ॥

ଅନ୍ନପାନପରୋ ଭିକ୍ଷୁର୍ଭସ୍ମାଦୀନାଂ ପ୍ରତିଗ୍ରହୀ ।
ଆବିକଂ ବାଂନାବିକଂ ବା ତଥା ପଞ୍ଚପଟାନପି ॥ ୯୫ ॥

ପ୍ରତିଗୃହ୍ୟ ଯତିଶ୍ଚୈତାନ୍ପତତ୍ୟେବ ନ ସଂଶୟଃ ।
ଅଦୈତଂ ନାବମାଶ୍ରିତ୍ୟ ଜୀବନ୍ନୁକ୍ତତ୍ତମାପୁୟାତ୍ ॥ ୯୬ ॥

ବାଗ୍-ଦଣ୍ଡେ ମୌନମାତିଷ୍ଠେହ୍ନାୟଦଣ୍ଡେ ଦ୍ବଭୋଜନମ୍ ।
ମାନସେ ତୁ କୃତେ ଦଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣାୟାମୋ ବିଧୀୟତେ ॥ ୯୭ ॥

କର୍ମଣା ବଧ୍ୟତେ ଜନ୍ତୁର୍ବିଦ୍ୟୟା ଚ ବିମୁଚ୍ୟତେ ।
ତସ୍ମାକ୍ତ୍ତର୍ମ ନ କୁର୍ବନ୍ତି ଯତୟଃ ପାରଦର୍ଶିନଃ ॥ ୯୮ ॥

ରଥ୍ୟାୟାଂ ବଦୁବସ୍ତ୍ରାଣି ଭିକ୍ଷା ସର୍ବତ୍ର ଲଭ୍ୟତେ ।
ଭୂମିଃ ଶୟ୍ୟାଂସ୍ତ୍ରି ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣା ଯତୟଃ କେନ ଦୁଃଖିତାଃ ॥ ୯୯ ॥

ପ୍ରପଞ୍ଚମଖିଲଂ ଯସ୍ମୁ ଜ୍ଞାନାଗ୍ନୌ ଜୁହୁୟାଦ୍ୟତିଃ ।
ଆତ୍ମନ୍ୟଗ୍ନୀନ୍ସମାରୋପ୍ୟ ସୋଽଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ ମହାୟତିଃ ॥ ୧୦୦ ॥

ପ୍ରବୃତ୍ତିର୍ଦ୍ଧିବିଧା ପ୍ରୋକ୍ତା ମାର୍ଜାରୀ ଚୈବ ବାନରୀ ।
ଜ୍ଞାନାଭ୍ୟାସବତାମୋତୁର୍ବାନରୀଭାକ୍ତ୍ବମେବ ଚ ॥ ୧୦୧ ॥

ନାପୃଷ୍ଠଃ କସ୍ୟଚିଦ୍-ବ୍ରୁୟାନ୍ନ ଚାନ୍ୟାୟେନ ପୃଚ୍ଛତଃ ।
ଜାନନ୍ନପି ହି ମେଧାବୀ ଜତବଲ୍ଲୋକ ଆଚରେତ୍ ॥ ୧୦୨ ॥

ସର୍ବେଷାମେବ ପାପାନାଂ ସଙ୍ଘାତେ ସମୁପସ୍ଥିତେ ।
ତାରଂ ଦ୍ବାଦଶସାହସ୍ରମଭ୍ୟସେଚ୍ଛେଦନଂ ହି ତତ୍ ॥ ୧୦୩ ॥

ୟସ୍ମୁ ଦ୍ଵାଦଶସାହସ୍ରଂ ପ୍ରଣବଂ ଜପତେନ୍ଦ୍ରହମ୍ ।
ତସ୍ୟ ଦ୍ଵାଦଶଭିର୍ମାସୈଃ ପରଂ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକାଶତେ ॥ ୧୦୪ ॥

ଇତ୍ୟୁପନିଷତ୍ ॥ ହରିଃ ଓଁ ତତ୍ତ୍ଵତ୍ ॥

॥ ଇତି ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷସ୍ତୁ ଦ୍ଵିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଓଁ ଆପ୍ୟାୟନ୍ତୁ ମମାଜାନି ବାକ୍ପ୍ରାଣଶ୍ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତମଥୋ ବଲମିନ୍ଦ୍ରିୟାଣି ଚ ।
ସର୍ବାଣି ସର୍ବଂ ବ୍ରହ୍ମୋପନିଷଦଂ ମାହଂ ବ୍ରହ୍ମ ନିରାକୁର୍ମ୍ୟାଂ ମା ମା ବ୍ରହ୍ମ
ନିରାକରୋଦନିରାକରଶମସ୍ତୁନିରାକରଣଂ ମେସୁ ତଦାତ୍ମନି ନିରତେ ଯ ଉପନିଷସ୍ତୁ
ଧର୍ମାସ୍ତେ ମୟି ସନ୍ତ ତେ ମୟି ସନ୍ତ ॥
ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ॥

॥ ଇତି ସଂନ୍ୟାସୋପନିଷସ୍ତମାପ୍ତା ॥

